

Daljni predmet bil je o pitanju živine. Le-to se posebno ondi dobro sponaša, kjer pridelajo dosti klaje; tudi raznotere fabrike, zlasti sladkornice in pivarne dajo za pitanje živali kaj dobrih ostankov. Ker mesnina prihaja vedno dražja, se tudi pitanje živine že samo po sebi priporočuje. Se vé, da se sme v hlev postaviti v to le toliko živine, da se s klajo lahko shaja. Zbere naj se v to vender le sposobna živina. Ona ne sme biti stara, ker se taka počasi in slabo spita. Stara živina se zredi na dan le $\frac{1}{4}$ funta, — mlada nasprotno na dan 1 celi funt. Po spolu je rezana živina možkega spola za to naj boljša. Stara vprežena živina je za pitanje kaj slaba; tudi preveč kumerna ni za to, ker oboji preveč potrebujete kerme. Nekatere živinorejce slepi pri nakupovanju taci — da po terdi gorenščini rečemo — starih merh niska cena; ali ravno to jih goljufa. Tudi na pijučih boléhna živinčeta se slabo pitajo. Drobne kosti, globoke persi, ravni herbet, mehka in žlahtna koža; dobrovoljna nprav in dober slaj (po besedah g. docenta: „gute Fresslust“), kakor tudi živina bolj svetle barve so spazljivosti vredna znamenja dobrih pitavnih živali. Živinorejci razločujejo polovično in popolno pitanje. Popolno pitanje zahteva veliko veliko klaje in je priporočila vredno le za večje sejmišča. Pregovor: „čas je denar“, veljá namreč tudi pri pitanju, torej kolikor prej je živina za mesnico godna, toliko bolje je. Skopovati s klajo pri pitanju pa nikakor ni. Zapomniti je vender, da edino samo senó pri pitanju ne tekne dobro. $\frac{1}{3}$ sena in $\frac{2}{3}$ kake dobre zmesi se naj bolje vjema, in to pravilo veljá za vse pitavne živali brez razločka. V glavnem posnetku se tedaj glasi pravilo o pitanju živine: Živinorejec! zbêri si v to dobre sposobne živali, in skêrbi jim za bogato, tečno kermo!

(Konec gospodarskega uka prih.)

Ogled po šolskem svetu.

Iz Ptuja. Učiteljsko društvo ptujskega okraja ima danes 1. dec. shod pred poldnem ob 9. v sobi tukajšnje mestne šole.

J. Ferk, dr. predstojnik.

Iz Černomlja. 27. oktobra so bili učitelji našega šolskega okraja pozvani, da so dva svojih tovaršev v okrajno ali kantonsko šolsko svetovalstvo volili. Šošli so se vsi, le štirji so zavoljo preslabega vremena volitev zamudili. Izvolili so enoglasno gg. M. Stanonika iz Starega terga pri Poljanah in J. Juvana iz Černomlja.

Ob enajstih tega dne imelo je po volitvi osnovano svetovalstvo svojo prvo sejo. Dnevni red je bil: „Volitev podpredsednika in vvod za vstanovitev krajnih šolskih svetovalcev“. Za podpredsednika izvoljen je bil s štirimi glasovi proti enemu gosp. Ivan Kapele. V krajni šolski svet poterdili so se po §. 3. postave od 25. februarja l. 1870. župniki, kot zastopniki cerkve in kot zastopniki šole dotični učitelji, le v črnomeljski krajni šolski svet se je volil začasno po §. 4. vodja in katehet tukajšnje šole gosp. Janez Pintbach s tem pogojem, da pride, ako bi se mu vodstvo vzelo, na njegovo mesto na novo izvoljeni vodja ali prvi učitelj.

Potem se je določilo, da bodo krajne ali občinske šolske svetovalce volili le župani in njihovi svetovalci. Gospod okrajni poglavar, kot predsednik, praša gosp. Janeza Kolbezna, kaj on misli, po koliko krajnih šolskih svetovalcev naj bi se volilo. Ta pa pravi, da kolikor manj jih je v kakem svetu, toliko laže se sklepa, torej nasvetuje, da bi se čez trije nikjer ne volili. Učitelj Juvan pravi, da naj se mestni Črnomelj in Metlika nekoliko od drugih manjših šolskih krajih ločite in nasvetuje, da naj se v črnomeljsko in metliško krajno šolsko svetovalstvo po štirji svetovalci volijo, v planinsko (Stockendorf), verško (Schweinberg) in preloško po dva, v druge pa po trije. Ta nasvêt je bil sprejet.

Gospod okrajni poglavar je izročil vodstvo volitev v krajno šolsko svetovalstvo v Črnomlji gg. Kolbeznu in Juvanu, v Metliki g. Kapeletu, v Semiču g. dekanu, v Starem tergu g. Stanoniku in po drugih šolskih krajih dotičnim gg. župnikom. Za poverjavaveca ali verifikatorja izvolil si je g. poglavar in predsednik gg. Kolbezna in Juvana. Druga seja bo meseca decembra, ako popred kaj silnega ne pride v posvetovalstvo. Na dnevni red pride volitev krajnih šolskih inšpektorjev. G. Juvan še omeni, ali bo imela tudi črnomeljska šola celi dan ob četertkih prosto, kakor je deželno šolsko svetovalstvo sklenilo. Gospod poglavar odgovori, da bo to kantonsko svetovalstvo določilo, uni sklep velja le za Ljubljano.*) Konečno je bil g. predsednik opominjan, da kmali volitev za krajno šolsko svetovalstvo razpiše. On obljubi in tudi stori; v nedeljo, t. j. 6. novembra je bila že volitev v Črnomlji. Volitve se je vdeležilo enajst volilcev. Izvoljena sta bila enoglasno gg. Franjo Schweiger, župan, in Lovro Koleča, občinski svetovalec, obadva iz Črnomlja in — poslušajte! dva kmeta, ki znata komaj za silo svoje imé podpisati. §. 15. postave krajnega šolskega sveta pa pravi: „Tudi drugi udje krajnega šolskega sveta imajo pravico v šole priti, da se prepričajo v katerem stanu, da so šole“. Takošen, kakor sta zadnja dva, se pač drugega ne moreta prepričati, kakor če se peč ne kadi ali če so vse šipe cele. Nasvetovani so jim bili možjé, ki so kaj študirali, pa jih niso volili, akoravno so jih mislili. Od kod je ta drugi nasvêt prišel, kje se je izlegel, nam je dobro znano. (!) Res bi bilo boljše, kakor je g. M. Japel rekel pri prvem učiteljskem zboru v Ljubljani, da namreč

*) Velja za vso Kranjsko povsod, kjer okrajni ali krajni šolski svet drugače ne določi. Vredn.

krajnega šolskega sveta treba ni. Ako se tako godi v takem kraju, kjer se lahko zvedenci dobodo, kako se bo še le drugod volilo! Marsiktero bi še lahko povedal, pa rajše molčim, le to še rečem, da bodo okrajna šolska svetovalstva v veliki zadregi pri volitvah krajnih šolskih inšpektorjev, ako se hoče v pravem duhu nove šolske postave voliti in učitelje ne zopet v stare črevlje obuti.

Precej po tej volitvi se je volil predsednik in njegov namestnik v krajnem šolskem svetu. Za prvega je bil izvoljen z večino glasov gosp. vodja in katehet Janez Pintbach in za njegovega namestnika pa tukajšnji gosp. župnik Franjo Dovgan.

Iz Poloma na Kočevskem. Pod predsedništvom zač. okrajnega šolskega nadzornika volili smo učitelji kočevskega šolskega okraja dne 26. sept. t. l. dva učitelja v okrajni šolski svet. Skoraj enoglasno bila sta voljena gg. Lovro Dovžan, učitelj v Kočevskem mestu, in izgledni učitelj Josip Erker od Stare cerkve. Po končani volitvi pozdravlja nekdo iz med zbranih učiteljev novoizvoljenca, ter upa, da smo si izbrali prava možá, ki torej v spolnovanju svojih dolžnosti ne bosta rok križem imela.

Gospod Dovžan odgovarja na to prav krepko, da bo po svoji moči si prizadeval storiti vse, kar bi vtegnilo pospeševati napredek domačega šolstva.

Pisalec tega dopisa pozdravlja okrajna šolska svetnika, ter pravi: Novi čas nalaga nam nove dolžnosti! Marno torej na delo! Sicer pa: „Komur se več zaupa — več se od njega tirja“! Po večletnih skušnjah na šolskem polju gg. D. in E. domače šolstvo gotovo dobro poznata, zato se nadjamo, da bosta verla brata v prih. sejah okrajn. šolskega sveta mnogo koristnega nasvetovala na blagor šoli!

Sedaj pa še nekaj. Mislil sem že, ljubi „Tov.“, da moj klic v 15. tvojem listu: naj bi si osnovali učitelji kočevskega šolskega okraja lastno učit. društvo — bo glas „vpijočega v puščavi“. 26. sept. pa sem se prepiral, da sem govoril v onem dopisu iz serca vsem učiteljem našega šolskega okraja, kajti ovi dan kar nas je bilo zbranih, vsi so se zlagali z mojim dopisom; še posebno pa sta gg. Kunšič in Bozja potrebo in korist tega društva pripoznala in g. Kunšič je nam zbranim prav gorko o tej zadevi na serce govoril. Čast mu torej!

Tako naj se veselí oče ljubljansko učit. društvo, kajti v kratkem zná se mu roditi drugi sinek, in upam, da bo krepak dečko!

Lavračev Janko.

Iz Notranjskega. (Ali je prav, da v četrtek ves dan ni šole)? Brali smo v naših domačih časnikih, da je kransko deželno šolsko svetovalstvo odločilo vsak četrtek ves dan za šolski praznik. Da ob četrtekih ves dan ni šole, je na eni strani dobro za učence in učitelje; v drugem oziru pa je morebiti škoda učencem. Dobra stran te naredbe bila bi ta-le: Dovolj je, da se učenci pet dni v tednu pridno učé; dosti je, da so v teh dneh v šoli pazljivi in domá pa marljivi in delavni. En dan v tednu naj počivajo; sej mladina ne more vedno duha napenjati; to jej škoduje na telesnem zdravju, ker se le premalo giblje na prostem zraku, ter vedno

čepi v ozkih klopih ali doma pri knjigah; pa sej tudi četrtek ne bode zares pravi praznik, t. j. dan, ob katerem so oproščeni vsega učenja; kajti učitelji bodo gotovo skerbili, da svojim učencem postrežejo s težkimi in dolgimi domačimi nalogami, za ktere se bode skoraj porabil pol omenjenega praznika in ostala jim bode le druga polovica. Iz tega obzira in pri takih okoliščinah je prav, da se učencem ves četrtek dá za praznik. Ravno tako pa ga moramo tudi učiteljem privoščiti, kajti tudi ti potrebujejo počitka, a še bolj pa časa za njihovo nadaljno izobraževanje. Vsak učitelj vé sam naj bolje, kako je s časom v zadregi. Pravo šolsko podučevanje mu odtegne 5 do 6 ur na dan; za postranski poduk, s katerim se mora slehern učitelj ukvarjati, pa tudi porabi skoraj 2 uri. To je tedaj osem ur na dan. Kje naj potem vzame čas in moč za svoje lastno izobraževanje? Ali ni oboje potratil s tem, da si je služil svoj vsakdanji kruhek? Iz naštetih razlogov bode torej učencem in učiteljem koristno, ako v četrtek ne bode šole. Od druge strani pa se bode odgovorilo, da se s tem zgubite dve učni uri na teden. Pravi se namreč, da se te dve uri ne morete priložiti na druge dneve, ker potem bi se dvakrat na teden po tri ure zaporedoma podučevalo, *) to pa pri malih otrocih ni primerno, kajti ti morejo biti toliko časa pazljivi in tudi ni ugodno njihovi telesni naravi. Opomnimo le na pogostne telesne potrebe malih otrok. Ta vzrok tedaj tudi ni brez veljave in marsikdo se bode morebiti obočavljaj, preden se bode odločil za to ali za uno.

Le tisti, ki bode bolj čislal zdravje otroško in daljno izobraževanje učiteljev od dveh učnih ur na teden, bode si tudi z menoj vred želim ves četrtek za šolski praznik. L.

Iz Idrije. (Posebne razmere naše šole; želja zastran „Tov.“; glediščina predstava na korist revnih šolskih otrok.) Kakor slišimo, se pri nas ne bode ustanovil krajni šolski svet; vsaj okrajno šolsko svetovalstvo v Planini ni hotlo v tej zadevi nič določiti. Pri nas ima rudarsko predstojništvo in denarstveno ministerstvo, ki šole vzdržuje, skoraj vse pravice do šole in to razmerje bode menda še toliko časa, dokler se ne bode to vprašanje rešilo v deželnem zboru.

„Tov.“ bode kmali doživel svoj 10. tečaj. Da se je toliko časa obdržal in ohranil, je gotovo znamenje, da je pri učiteljih in šolskih prijateljih priljubljen. Kaj pa, ko bi svoje tovarše v 11. tečaju še bolj pogostoma, p. trikrat na mesec obiskoval? Mislím, da bi se jim potem še bolj prikupil. Tvarine, o kterej se bode razgovarjal, mu ne bode primanjkovalo; sej je gibanje v šolskih in učiteljskih krogih vedno živahneje. Še naši nešolski časniki imajo več šolskih drobtin; morda priča to, da „Tov.“ dvakrat na mesec ne more vsega povedati. **)

*) Tako podučujemo v Ljubljani; vsako sredo in saboto imamo dopoldne po tri ure šole, se vé, da zadnjo uro le kak lahek nauk, n. pr. pisanje, risanje, telovadbo i. t. d. Vredn.

**) Res je, da ima sedaj „Tov.“ dopisov o zborovanjih in društvenih zadevah mnogo posla in da mora kerčiti ali celo izpuščati marsikteri podučni se-

3. decembra bodo pri nas diletantje predstavljali slovensko šalo-igro: „Dobro jutro“ in nemško: „Im Vorzimmer“. Čisti dohodki te predstave so namenjeni revni šolski mladini. Slava! L.

Iz Idrije. (Naznanilo vdeleževalcem idrijske učiteljske bukvarnice.) Konec meseca oktobra sem poslal vsem učiteljem logaškega okraja, ki se vdeležujejo naše knjižnice, od slavne c. kr. deželne vlade poterjena pravila in zapisnik njenih knjig. Ako kdo poslanih reči ni dobil, naj mi piše. Časniki se bodo naročili še le o novem letu; bralni red in način razpošiljanja bodem že takrat naznanil.

J. Lapajne, knjižničar.

Iz Planine. 17. nov. se je tukaj ustanovilo okrajno šolsko svetovalstvo za logaški kraj. Predsedoval je okrajni komisar g. Pleško. Sicer so bili nazoči gg.: A. Obreza in Alojzi Perenič, kot zastopnika srenj, J. Bonar, dekan verhnjski, kot knezoškofij. poslanec in F. Stegnar in L. Božič, kot zastopnika učiteljev.

Pri tej seji se je določilo število mož, ki jih ima občinski zbor voliti v krajno šolsko svetovalstvo po posamnih srenjah. Za Idrijo se zavoljo ondotnih posebnih razmer ni nič zaukazalo. Za predsednikovega namestnika je bil izvoljen učitelj in okr. nadzornik Stegnar.

V litjskem okraju so učitelji v okrajno šolsko svetovalstvo izvolili gg.: Fr. Adamiča, učitelja v Šmartnem pri Litiji, in Julija Pelhaka, učitelja v Toplicah pri Zagorji; v kerškem okraju gg.: Blaža Tramšeka, učitelja v Kerškem in Jan. Brezica, učitelja v Leskovcu.

Iz Gorenškega. Radoliško okrajno šolske svetovalstvo se je 3. nov. ustanovilo. Za podpredsednika je bil enoglasno izvoljen preč. g. dehant S. Peharec z Grada. Obravnavalo se je, koliko srenjskih zastopnikov naj se voli v krajni šolski svet. Po živahni razpravi se je določilo, da za manjše šole se volita po dva, za večje pa po trije. Tu pa je nastalo vprašanje (ker postava na tanko ne določuje), ali naj se volijo ti zastopniki po srenjah ali po šolah. Gospod okrajni glavar pravi, da po srenjah. Temu nasprotuje gosp. Pintar in pravi, da v postavi se vsaka šola kot enota razumeva, torej se mora za vsako šolo krajni šolski svet sestaviti. Če se ustanovi krajno šolsko svetovalstvo po srenjah, bo torej eno in isto svetovalstvo moralo nadzorovati vse šole, ki so v eni srenji. V našem kraju imamo v eni srenji tri šole, torej bodemo za te tri le eno samo krajno šolsko svetovalstvo sestavili. Učitelj Zarnik pravi, da če je v enem kraju več šol, ima kantonski šolski svet po §. 7. šolske postave za nadzorovanje pravico za vsako šolo postaviti poseben šolski svet in pri tem je tudi ostalo. Tedaj se bo v našem okraju za vsako šolo sestavil krajni šolski svet.

Gospod dehant vprašajo, koliko časa imajo občinski odbori voliti te zastopnike, na kar gosp. okrajni glavar odgovori, da bo to koj zaukazal, in da se mora v 14. dneh zgoditi.

stavek i. t. d., toda njegovo materialno stanje se kar nič ne boljša. Zaostali dolg se množi, naročniki pa ne! Brez plačila imamo sicer pisatelje, a stavci in tiskarji ne delajo samo za „Bog plati“, in tudi papir in poštnina hočeta denarja.

Vredn.

Konečno se je vsak prvi četrtek v mescu odločil, da se snide okrajno šolsko svetovalstvo. Gospod glavar še povdarja in izreka upanje, da bodo vsi šolski zastopi delali na prid šolstva in domovine, in da sedaj, ko so šolske gosposke sestavljene, se bo tudi število učencev v šoli pomnožilo, da Gorenska noče in tudi ne sme za drugimi zaostati, ter hoče uspešno in koristno delovati za omiko naroda, šolstva in sploh učiteljstva.

Iz Ljubljane. Vdovsko društvo. Plačali so gg.: Lukan Janez iz Koprivnika (Nesselthal) za l. 1870. — 5 gl.; Simonič Janez iz Št. Jerneja za l. 1870. — 6 gl.; Šušteršič Matija iz Banjeloke za l. 1870. — 5 gl. in za l. 1871. tudi 5 gl. tedaj 1 gl. premalo; Kavsek Jože iz Vinic za l. 1871. — 6 gl.; Kaliger Florijan iz Boštanja za l. 1870. — 5 gl.; Kastelic Jože od sv. Križa poleg Turna za l. 1870. — 4 gl. in Ivan Poženel s Črnega verha za l. 1871. — 4 gl.

Učiteljsko društvo. Plačali so gg.: Jurij Vranič s Pre-serja za l. 1869. in 1870. po 1 gl., 2 gl.; Govekar z Iga 1 gl. za l. 1870. in Ivan Poženel s Črnega verha za l. 1871. 1 gl.

Razpis učiteljskih služeb.

Po sklepu c. k. okrajnega šolskega svetovalstva v Tominu imajo se podeliti službe: na Serpenici z letno plačo 400 gold., podučiteljeva v Cerknem z letno plačo 300 gold. in mesto podučiteljice v Tominu z letno plačo 240 gold. a. v. Plače se bodo poviševale po namenu deželne postave od 10. marca l. 1870. štev. 18.

Prošnje s potrebnimi dokazi, sosebno se spričevali o učiteljski pripravnosti naj se vložijo naj dalje do 8. januarja l. 1871., in sicer pri dotičnih krajnih šolskih oblastnjah.

Od c. kr. okrajnega šolskega svetovalstva v Tominu, dne 19. nov. 1870.

V Šentjurju poleg Kranja se bode učiteljeva, orglarjeva in cerkvenikova služba za trdno oddala. Dohodki (po starem fasijonu l. 1820.) so 137 gl. 55 kr. in dodajka 62 gold. 5 kr. st. d. Prošnje naj se do 25. dec. t. l. oddajajo pri šolskem svetovalstvu v Kranji.

Premembe v učiteljskem stanu.

Na Kranjskem. S službama sta menjala g. g. Janex Pokorn, učitelj v Logacu in Anton Požar, učitelj v Horjulu. G. Gašper Gasperin gré iz Razdertega na Rako; podučitelj g. France Koler iz Čermošnice je šel za zač. učitelja v Razderto, in g. France Podobnik, poterj. pripravnik, za podučitelja v Čermošnice.

Listnica. Mnogim, ki vprašajo po šolskih knjigah: Slov. nemška gramatika (stara) je vsa pošlá. Namesto nje imamo sedaj v drugem razredu „Pervo nemško slovnico“, v tretjem (da se lanske nauk ne preterga) imamo še staro „Slov. nemško gramatiko“ (ktera se še tú pa tam nahaja med učenci), v četrtem razredu učimo letos še po sedanjí „Praktisches Sprachbuch für die oberste Klasse“. Za nauk v maternem jeziku imamo v tretjem in četrtem razredu „Slovnico za pervence“ in „Spisje za slovensko mladino“.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.